

Iz Jugoslavije.

— **Tovariši, tovarišice!** Spomin svojega vrliga tovariša in prvoboritelja za naš stan, šolstvo in narod toliko zaslužnega pokojnega ravnatelja Nerata počastimo najprimerneje s tem, da darujemo za Neratov temeljni kamen Učiteljskemu domu v Mariboru, ki ima namen omogočiti študij našim otrokom. **Med delom za druge, ne pozabimo sebe!** Naj ne bude nikogar med nami, ki bi se ne odzval temu klicu! Nabiralne pole s položnicami so se razposlale vsem vodstvom šol na Slov. Štajerskem, Koroškem in Prekmurju. Ker je možno, da se je kakšna šola izpustila, ali pa se je pismo zgubilo, naj se dotična vodstva, ki ne dobijo do 15. t. m. nabiralnih pol, obrnejo z dopisnico na naslov: Učit. dom v Mariboru.

— **Naša anketa.** Želeči da čujemo mišljenje drugova o nekajih školskih in prosvetnih pitanjih, mi dajemo nekoliko pitanja i molimo drugove da ih prouče i nama dostave svoja mišljenja, kako bi ih izneli u »Nar. Prosveti«. O pitanjima treba pisati kratko i jasno, ne upuštajući se u detalje. Od stiglih odgovora štampače se oni koji budu najbolji: 1. Kako bismo najbrže došli do dobrih školskih zgrada? 2. Šta je cilj narodne škole? 3. Jesu li dovoljni ili suvišni predmeti koji se uči u Učiteljskoj Školi. Koje bi trebalo oduzeti, koje dodati i zašto? 4. Koja su sredstva kojima bi se svi učitelji-ce privoleli da budu članovi svojih zborova i U. J. U.? U raspravljajući onih pitanja treba uvek imati na umu Finansijske ekonomske prilike zemlje, i potrebe škole i naroda. Odgovore slati najdalje do 20. juna o. g. Uredništvo »Narodne Prosvete«.

— **Iz razstave otroških del v Zagrebu.** Veliko zanimanje, ki se kaže za to razstavo dokazuje veliko število že došlih del iz vseh krajev naše domovine. Dnevno prihajajo razna vprašanja staršev, učiteljev in drugih interesentov a »Proletni Salon« prireditelj te razstave rad odgovarja na vsa vprašanja. A da bi najširša javnost zvedla natančneje o tej razstavi, javlja »Proletni Salon« sledeče: 1. Razstava otroških del se bo otvorila pod pokroviteljstvom prosvetnega ministrstva 3. septembra t. l. v Zagrebu v Umetniškem paviljonu, a trajala bo mesec dni. 2. Razstavljena bodo dela otrok do 15. leta, katera so nastala iz lastne inicijative in to risbe s svinčnikom, barvo in peresom; predmeti izdelani v lesu, flovni, izrezani iz papirja, vezani z ligo; duševni produkti, kakor pripovedke in pesmi itd. Šolska dela in taka, ki so delana samostojno tedaj pregledana ali prebrisana se ne bodo vzela v ozir in tudi ne razstavila. 3. Poslana dela se bodo vrnila, ako bodo označeno od pošiljatelja, da zahteva vrnitev. Stroški za pošiljanje in vrnitev nosi »Proletni salon«. 4. Predmeti se pošiljajo na adresu »Proletnega Salona« Zagreb, Ilica, 5 najpozneje do 15. avgusta t. l. 5. Odpošiljatelj mora točno označiti ime in priimek, prebivališče in starost otroka, kateri je izdelal poslano delo. »Proletni Salon« bo izdal povodnom te razstave strokovno knjigo o deški umetnosti, za katero pišejo naši najboljši pedagogi in v katero bodo reproducirana najboljša dela iz razstave. Ko že vemo koliko smisla in fantazije je pokazal naš narod v ornamentiki, veztvu itd., bo sigurno interesantno in važno videti naš naraščaj in njegov odnošaj prema okolici.

— **Vrtnarski tečaj v Slov. Bistrici.** Dne 25. in 26. aprila je priredil sadjarski nadzornik tov. A. Skulj na slovenjebistriški deški šoli dvodnevni vrtnarski tečaj za učiteljsvo slovenjebistriškega okraja. Tečaj je imel 26 udeležencev med temi 7 učiteljic. Z velikim zanimanjem smo sledili teoretičnim in praktičnim izvajanjem predavatelja. Udeleženci tečaja so zanesli na svoje domove toliko praktičnih načrtov, vzpodbud in navodil za ureditev šolskih vrtov, da se bodo sigurno kmalu pokazale koristne posledice tega tečaja. Po končanem tečaju se je vršil izlet v vinograd tov. Janžekoviča in potem k tov. Rajnerju na Gornjo Polskavo, kjer nam je v prijateljskem razgovoru le prehitro minil čas.

— **Popravek.** V 17. številu našega lista se nam je pri razpisu učiteljske službe za okraj Brežice vrnila neljuba pomota. Mesto je razpisano na šestrazredni osnovni šoli v Dobovi, ne na štirirazredni v Dobrovi.

— **Volitve v okrajni šolski svet v Črnomlju** so nam pokazale kako naj nastopi organizirano učiteljsvo. Nosilec liste Belokranjskega učiteljskega društva tovariš Barle, je dobil od 60 glasov. Tudi drugi tovariši samo po par glasov. Izvoljeni so bili: tovariš K. Barle,

tovariš Lovšin, kot namestnika pa tov. Morela in Poldka Baudkova.

— **Tovarišem maturantom iz leta 1897.*** Še nekaj tednov, in dovršenih bo 25 let odkar smo si podali roke in se razšli. Mnogo nas je, ki se nismo od onega dne več videli. Mnogo naših tovarišev je leglo v prezgodnji grob. Gotovo želimo vsi, ki smo še ostali živi, da se po tolikih letih snidemo in posvetimo nekoliko uric samim sebi in spominom. Za tak sestanek je treba miru in ubranosti. Za sestanek ob priliki vsesokolskega zleta nisem. Prav tako se mi zdi nepravilna prilika pokrajinskega zbora U. J. U. Ob takih dneh nima človek časa sam zase in ga ne sme imeti, ker je v službi drugih nalog. Zato se popolnoma strinjam s tovarišem Toneom, ki bi nas rad zvalil ob Binkoštih v Trbovlje. Program je že izdelal, in je prav preprost. Sestanek je na binkoštno nedeljo dopoldne tako, da smo opoldne zbrani pri obedu. Popoldan posvetimo sebi in Trbovljam, nato proti večeru razhod. Oni tovariši, ki bi si hoteli ogledati rove, lahko počakajo do ponedeljka. Za prenočišče bo že kako preskrbljeno. Zvezzo s postajo oskrbuje avto. Tovariša Tone in Jaka, ki sta nameščena v Trbovljah, sta odgovorna za zabavo in red. Dragi tovariši! Mislim, da ni treba razmišljati mnogo. Kdor je za gorenji predlog, naj mi to sporoči na dopisnici, a takoj, da lahko morebitne nejasnosti razbistrim v »Tovarišu« in da lahko Toneta obvestim o številu udeležencev. Do sestanaka, ki ga moramo urediti, vas srčno pozdravlja — Drag. H.

— **Višnjagora.** Tu je razpisano do 15. maja 1922 učiteljsko mesto v stano namestitev. Kraj leži ob železnici in je blizu Ljubljane. Za hrano in stanovanje preskrbljeno. Učitelji — Sokoli — prosite za to mesto.

— **Dekliška osnovna šola na Jesenicah** je nabrala na veliki teden 1000 K za stradalno Ruse.

— **Nabralo se je na 6 razrednici Sv. Križ pri Ljutomeru** med učenci za »prijatelj« Jugosl. Mat. 616 K; po šol. okolišju so pa vrli učenci nabrali za gladijočo rusko deco 2615 K.

— **Iz mestnega šolskega sveta.** O redni seji mestnega šolskega sveta z dne 25. aprila 1922 smo prešli nastopno obvestilo. Predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Zapisnikar oglosi bistvena praesidialia, ki se vzemo na znanje. Zapisnik o zadnji redni seji z dne 16. marca 1922 se odobri brez ugovora. Poročilo okrajnega šolskega nadzornika o osebnih izpremembah med tukajšnjim učiteljsvom in pa o daljših dopustih izza zadnje upravne dobe se vzame na znanje; istotako poročilo o učnih uspehih pri pouku vojakov analphabetov. Za razpisana učna mesta troje katehetov na javnih mestnih osnovnih šolah, nadučiteljice in voditeljice III. mestne deklishe osnovne šole, učitelja in učiteljice na mestni barjanski šoli in stalnega suplenta na javnih mestnih deških osnovnih šolah s sedežem na V. mestni deški osnovni šoli predložijo se višjemu šolskemu svetu predlogi. Na znanje se vzemo poročilo o nadzorovanju IV. mestne deklishe. V. mestne deške, zasebne vnanje deklishe uršulinske in I. mestne deške osnovne šole v Ljubljani, ki jih je predložiti višjemu šolskemu svetu v odobrenje. Stavijo se predlogi za razširjenje obstoječih in ustanovitve novih tukajšnjih šol s pričetkom šolskega leta 1922/23. Predložiti je višjemu šolskemu svetu navsete o nagradah učiteljsvu za uspešno gojitev cerkvenega petja in glasbe. Sklene se naprositi višji šolski svet, naj izda naredbo na vsa podrejena ravnateljstva srednjih šol, da ne pripusti k vsprejemnemu izpitu nobenega učenca, ki nima priporočila vodstva osnovne šole. Za pisarno mestnega šolskega sveta je naročiti izvod »Narodne prosvete«. Ker se nihče več ne oglašja za besedo, zaključí predsednik sejo ob 7. uri zvečer.

— **Učenci in učenke trirazrednice pri Sv. Petru v Sav. dolini** so darovali in odposlali tudi letos Jugoslovenski Matici za »pisanke« 174 Din.

— **Krajni šolski svet pri Sv. Petru v Sav. dolini** je razpuščen. V njem je dose-daj neomejeno diktiral slavnoznaní župnik Dr. Ivan Janežič, ki živi v vednih prepirih in večnih tožbah s svojimi farani. Upraviteljem je imenovan vladni komisar g. dr. Anton Farčnik iz Celja.

Vestnik za učiteljske.

— **U Pevski zbor ljubljanskega drž. učiteljskega** je priredil v nedeljo, 7. t. m., svoj drugi popoldanski izlet v Dolenji Logatec z vokalnim koncertom ob 17. uri v »Društvenem domu«. Na vzporedni sta bili

* Za zadnjo številko došlo prepozno. Uredn.

poleg mešanih zborov, ki so nam še v živem spominu z vrhniškega koncerta, tudi Bajukova hrvatska narodna »Djevojka je ružu brala« in Lajovičev »Zeleni Jurij«. Izvajanja so bila tudi to pot točna in gladka tako, da odkrito čestitamo tako mlademu pevskemu zboru kakor odličnemu pevovodji E. Adamiču in popolnem moralnem in gmotnem uspehu. Zbor je pel vse pesmi na pamet — tudi težavnejšo in dolgo Novakovo »Nesrečno vojno« kar je napravilo posebno dober vtisk na zbrano občinstvo, a najboljše in največsakejše je zapel Adamičevi »Mladega junaka« in »Svatbo na poljani«, ki jih je moral pozoviti. Dvorana je bila nabito polna domačega občinstva; med posetniki so bili tudi višji šolski nadzornik E. Gangl, podpredsednik višjega šolskega sveta J. Dimnik, okrajni glavar V. Bogštner s soprogo, okrajni šolski nadzornik L. Punčuh, polnoštevno logaško državno uradništvo in učiteljsvo.

—4—

Vestnik učit. ženskih ročnih del.

»ŽENSKA ROČNA DELA IN UČITELJICE«.

(Piše: R. S.)
(Dalje.)

Ni bilo morda preziranje preje, ki je podlaga vsemu ročnemu delu nedostatek?

Po hudih vojnih ranah se vselej pokazuje, da je izdelovanje domačih tkanin in niti nekaj gospodarsko zelo važnega. Neka moč naroda tiči v neodvisnosti od zlega sosedu, moč, ki brani narod potujčevanja. Tega bi ne smela narodna šola prezreti. Boli bi dvigala preja narodno zavest nego šetanje v narodni noši, ki jo je napravila najmodernejša šivilja v mestu iz pariške svile, dunajskega baršuna itd. Seveda bi se te tehnike ne smelo učiti tako kakor v nekdanjih industrijskih šolah, kjer je bila edina zanimivost dolgotrajnega, enakomernega sukanja niti le dobiček, ki ga je imela učenka od svojega dela. Učiti bi se moralo prejo tako, da ostane narodu znana, da ne izmre veselje do industrije v ljudstvu, čegar zemlja daje lepi lan, drago volno.

Nauk o tkaninah, o vlaknih, kakor se je do sedaj gojil na osnovni šoli je pomanjkljiv. Deklicam se je povedalo od kod izvira vlakno, kdo ga izdela v potreben material. Pokazala se jim je tudi razlika med bombaževu, laneno, svileno, kovinasto nitjo in tkanino. Ta nauk je švignil mimo mlade glavice kakor megla, ki ne zapusti nobenih utisov. Šele praksa v poznejših letih je zorela spoznavanje niti in raznega blaga. Vse drugače pozna predica vlakno. Preja je res mehanično delo in tehnika je lahka. Pol ure nauka zadostuje, potem se učenka vadi sama, dokler doseže spretnost obdržati enakomernost niti in obiednem sukati jo. To spretnost doseže v treh do štirih urah. Na šoli kjer je 12—20 učenk v šestem šolskem letu, bi zadostoval en kolovrat, da se vse učenke nauče v enem letu prestí. Raba kolovrata bi se prepustila vsaki deklici 2—3 tedne. Tako bi se preja ne učila na račun drugih tehnik. Predivo pa raste doma. Raste tudi na šolskem vrtu. Šolski nivi v zadostni množini, ako se vsako drugo ali tretje leto poseje pol ara zemlje z lanom. Pipanje, rosenje in spravljanje lana bi oskrbeli otroci. Trlica pa ni tako dragocen stroj, da bi ga šola ne zmogla. Deklice 7. in 8. šolskega leta bi se vadile preje in sukanja sukanca ter pripravljania (draganja) in preje volne. To v isti meri kakor v 6. letu navadne preje. Ne trneli bi pomanjkanja niti ne platna za ročno delo, tudi če nam vojna zabrani uvoz in nam iz tovarn odpokliče delavnih moških rok. Zapalo ne bi ročno delo tako žalostno, kakor se je zdaj zgodilo. Bil bi omenjeni nauk začetek uka o narodnih motivih, približno tako, kakor je znanje črk začetek učenosti v leposlovju.

(Dalje sledi.)

Naše narodno prosvetno delo.

Šolske ljudske knjižnice.

— **ph »Narodna čitalnica« v Vojniku** ima ljudsko knjižnico, ki prav lepo deluje pod spretnim vodstvom marljivega knjižničarja — učitelja g. Vinko Požarja. V preteklem letu je izposojeval knjige 54 krat, ob nedeljah in praznikih. Skupaj se je izposodilo 1344 knjig, najmanje na poslovní dan 4 knjige, največ 48 knjig, povprečno 25 knjig. Knjižnica ima 183 vezanih in 12 nevezanih knjig. Ljudstvo čita prav z veseljem, le žal, da primanjkuje primernih knjig. Pri izposojevanju knjig pomaga knjižničarju njegova soproga —

učiteljica g. Ivanka ter otr. vrtnarica gđc. Marica Špesova. Blagajničarka učiteljica gđc. Tilka Požarjeva je izkazala v preteklem letu 2361.27 K dohodkov in 1806.20 K izdatkov. Društveni tajnik je učitelj g. Franjo Rejec. Pod vodstvom pevovodje učitelja g. Julijana Šinigoja, kateremu pomaga učiteljica g. Mira Jankovičeva je že večkrat nastopil pevski zbor s prav lepimi pesmimi. Tudi več gledaliških predstav je že priredila čitalnica. Društveni predsednik je bil v preteklem letu učitelj v pok. g. Anton Brezovnik, sedaj pa je njegov sin — njegov namestnik pa je naš učitelj g. Peter Jankovič.

Šolski odri in pevski zbori.

— **po Na mestni šoli na Barju** so na velikonočni ponedeljek in belo nedeljo priredili igro za odrasle. Združili so se tamošnji fantje in dekleta ter ustanovili svoj pevski zbor. Obenem so začeli zbirati prispevke in material za postavitve gledališkega odra. Tako je bilo možno, da se je mogel postaviti lastni oder. Kako z veseljem so pozdravili Barjani to misel, kaže, da so sami radevolje prispevali v raznih zneskih za oder. Ta gledal. oder pa je obenem prvi stalni šolski oder v Ljubljani. Vodstvo potja in predstav ima v rokah šol. voditelj Tit. Grčar.

— **po Obmejna šola pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu** je v nedeljo 23. aprila uprizorila igrico »Teta iz Amerike«, ki je prav dobro uspela. Tudi petje in deklamacije so bile izvrstne. Pod vodstvom učiteljev je tukajšnji »prosvetni krožek« igral burko »Vedeževalka«, pel je tudi moški zbor krožka, ki je vse pesmi dobro pogodil. Ljudstvo je bilo navdušeno in si želi v kratkem zopet kaj podobnega videti. Čisti dobiček se porabi za srbohrv. čitanke. Zopet se je pokazalo vztrajno obrambno - prosvetno delo tik ob naši državni granici!

— **po Kovor pri Trziču.** Dne 17. aprila in 23. aprila je tukajšnje učiteljsvo s šolsko mladino priredilo predstavo. Na vzporedi je bila igrica »Laznjiva Milena«, šaljiva prizora »Iz raznih stanov«, in »Sem z Ribnice Urban«, ter deklamacije. Igralci so svojo nalogo rešili nad vse častno. Obilen obisk v obeh dnevih je pokazal, da se ljudstvo zelo zanima za otroške prireditve. Čisti dobiček 3130 K se porabi za šolsko knjižnico, za zvezke in za razne potrebščine pri šolskem odru. Tudi Jugoslovenska Matica je dobila svoj del.

Književnost in umetnost.

— **k 1914. Pjesme.** Skromni učitelj u selu, g. Isaije Mitrovič poznat je našoj javnosti sa svojih nježnih i iskrenih pesama. Rukopis poslao je Pesnik »Natošević« sa ovim propratnim pismom: »Dragi prijatelju, pod neodoljivim utiscima nesretne i jadne 1914. godine, ove su pesme ispevane. — Pevao sam ih osamljen, ubijen, ponižen, zabaavljen sam sa sobom i svojom tugom i silnom mržnjom na one, koji su se izlili takovom elementarnom gorčinom na srpsku naciju. — Krio sam ih u mrak, u zabitne kutke, u napukle grede i venčanice i iz toga ih mraka iznosim na svetlo sunca naše slobode i našega Vaskrsa. — Nekoje su se i zagubile, te ako ih pronađem i te ću Vam poslati. Sve nose zajednički naslov »1914«. — Pod tim ih naslovom i stampajte. Staro Selo, Glamč 20. nov. 1918. Pozdrav Vaš Mitrovič.«

Naša gospodarska organizacija.

— **g Učiteljski Dom u Splitu.** Poziv. U smislu čl. 53. pravila pozivlju se gg. članovi zadruge »Učiteljski Dom« na konstituirajuću skupštinu, koja će se držati dne 28. maja t. g. u 10 sati u ženskoj gradskoj osnovnoj školi u Splitu, na kojoj će se raspraviti ovaj dnevni red: 1. Izvještaj privremene uprave o dosadašnjem poslovanju i stanju zadruge. 2. Izbor dvojice ovjerovatelja zapisnika skupštine i dvojice skrutatora. 3. Izbor pravilnog odbora. 4. Izbor nadzornog odbora. 5. Eventualije. Gg. zadrugari, koji ne će moći da pristupe na skupštinu, mogu se dati zastupati po kome zadrugaru sa pismenom punomoći po čl. 58. pravila, čl. 58. pravila. Za privremenu upravu zadruge »Učiteljski dom« u Splitu na 28. aprila 1922. — A. Kačić, I. Manzoni, D. Vitačić.

— **g Članarina in darila za učiteljski konvikt v Ljubljani.** Namesto venca na grob pokojni tovarišici Idi Mollovi iz Trbovelj je darovalo učiteljsvo deške šole v Trbovljah—Vode Din 35 in učiteljsvo deklishe šole pa Din 75. — Tovari-